

Живорад Ајачић

Културна политика у транзицији

Културни геноцид 2000–2012.

Филмови за које су исплаћена средства, а нису реализовани, неки чак нису ни снимљени:

- “Травелатор” – Душан Милић, издвојено 19.000.000,00 рсд;
- “Прахово – Лас Вегас” – Драган Николић, издвојено 3.000.000,00 рсд;
- “Ничије дете” – Стефан Арсенијевић, издвојено 23.000.000,00 рсд;
- “Бајацо Блуз” – Лазар Ристовски, издвојено 21.600.000,00 рсд;
- “О бајацима и херојима” – Петар Пашић, композитор Влатко Стефановски, издвојено 6.000.000,00 рсд;
- “Друго стање”, издвојено 6.200.000,00 рсд (не постоји);
- “Двобој”, издвојено 8.000.000,00 рсд (прекинуто снимање);
- “Последњи круг у Монци”, издвојено 2.000.000,00 рсд (непознат);
- и многи други филмови.

Аутори појединих филмова (три) променили су наслове пријављених филмова за добијање средстава од стране Министарства културе, а да исте о томе нису обавестили.

Комисије које су се тиме бавиле, отворено су се залагале само за одређене групе, или редитеље, што нису криле од јавности. Позамашна средства, додељивана су и појединцима у иностранству каји никада нису имали везе са српским филмом. Тек један продуцент је покушао да врати позајмљена средства, а испоставило се да нема коме то да учини, јер једноставно, на то се уопште није рачунало. Уз то, трошена су енормна средства на презентације новог српског филма на Канском фестивалу где ти обећани филмови нису ни приказани.

Како објаснити да значајни стваралац, Пуриша Ђорђевић, није могао да добије ни један динар, већ је морао да снима са оно нешто мало понижавајућих марака што је добио као обештећење за муке које је претрпео у логору, а у то исто време бацани су милиони на анонимусе и потпуно безначајне пројекте.

Филмови који вређају српску културу и српски народ:

- “Ако зрно не умре” – Синише Драгина, нашег човека који живи и ради

- у Румунији. Филм говори о томе како српски поп продаје проститутке по Косову Умпрофору и Еулексу.
- “Мамарош” – Моме Мрдаковића, архитекта на привременом раду у Америци, аматеру.
 - “Подунавске швабе” – уз наклоност министра културе филм говори како су Руси и Срби убијали јадне Швабе у Банату.
 - “Српски филм” – Говори о томе како отац силује своје дете испод слике где се виде кнез Лазар и Милош Обилић (поетика новог српског филма).
 - “Шишање” – филм приказује младог Србина који убија Цигане по Београду.
 - “Турнеја” – Горан Марковић – прича о српским глумцима који играју у Босни где у монологу Гордан Кичић казује како српски народ терорише цео Балкан.
 - “Свети Георгије убива аждаху” – Срђан Драгојевић, у коме глумац Бранислав Лечић говори “Срби иду да ратују јер су манијаци.”

И тако још низ филмова.

Текст који сам упутио “Политици” као одговор Горици Мојовић:

Можете ли да замислите да у Израелу постоји филмски редитељ који изјави да га не интересује Холокауст, и да он снима филмове само о израелским злочинима, а држава Израел и њихово Министарство културе га још и финансирају? Помислите да ли је могуће да у Јерменији постоји филмски режисер који каже да је турски геноцид над Јерменима мит, да га не интересују злочини над његовим народом, ваћ јерменско “суочавање са

прошлошћу” и да Нагорно – Карабах припада Азербејџану и да је “геноцидна творевина”? Наравно да је тако нешто незамисливо, али код нас у Србији не само да се може замислити, већ се таква филмска остварења шаљу на доделу “Оскара”.

Да од зла у “нашој” кинематографији постоји и горе, показују прошлогодешњи кандидати за награду “Оскар”. За сва три филма може се рећи једино да представљају врхунац расистичке антисрпске пропаганде, са усташком “нијансом” црне, која карактерише последњи и најцрњи талас у домаћој кинематографији.

Сва три остварења, “Устаничка улица”, “Парада” и “Кад сване дан”, сведоче да се код нас филмови одавно више не снимају за биоскопе и публику, већ као агитпроповска и србофобна остварења, јер на страним фестивалима, где се величају вредности мондијализма пожељно је приказивати филмове где се Срби представљају као крвожедне наказе, геноцидни злочинци, силоватељи... Наравно, за таква остварења се добијају и богате синекуре тако да је настало право такмичење ко ће се више иживљавати над нама, јер може да очекује и новац и награде.

Када погледате “домаће” ауторе антисрпског “црног таласа” попут Горана Паскаљевића, Горана Марковића, Срђана Драгојевића и др; поред њих Анђелина Џоли делује као невеста аматер и шегрт антисрпског расизма. После петооктобарских промена, расистички антисрбизам постаје владајућа идеологија у Србији, а филмска остварења која се код нас снимају последњих 12 година, част ретким изу-

зецима, постају патолошка појава. Испада да је под такозваном “диктатором Милошевићевом” снимљен рекордан број филмова који критикују његову власт, а када су стигле “жуте демократе” готово да није снимљен ниједан филм о проблемима транзиције, реформи а да је критичан према “жутим демократима”, нити филм који се бави проблемима који што наше друштво и скоро сваког обичног човека.

Ауторских остварења готово да и нема, али зато има “фестивалских” ан-тирпских пројеката који су учинили излишним да било који хрватски, муслимански или албански редитељ снима филмове са сличном тематиком, пошто ни највећи ни најгори пропагандисти међу њима тешко да могу да надмаше Паскаљевића, Марковића, Драгојевића, Арсенијевића, Стојановића, Србљановићку и сличне “домаће” редитеље и драматурге. На крају смо дочекали и отворена дијаболнична, патолошка и наказна остварења, попут “Српског филма” и “Клипа”. Треба ли онда да нас чуди што ће нас на избору за “Оскара” представљати Паскаљевићев “Кад сване дан” који није ни приказан у домаћим биоскопима, али га је изабрала комисија чије је чланове постављао Паскаљевић лично... И заиста, гледано чисто естетски има ли разлике између Биљане Кокаин Србљановић и Филипа Давида са једне и Марка Видојковића и Софи Кинселе са друге стране?

Када сам већ поменуо Филипа Давида, по чијем је сценарију Паскаљевић снимлио филм “Кад сване дан”, да се мало и њиме и његовим делима позабавимо. Сам Филип Давид тврди да

је сценарио који је написао за Паскаљевићев филм заснован и на његовој животној причи, јер се и његова породица сакривала од нациста у једном сремском селу и крила их је српска породица. То су чињенице из Давидовог живота а шта он пише у сценарију за филм? По његовом и Паскаљевићевом филму “Кад сване дан” испада да логор на Сајмишту, за време рата на територији НДХ, нису држали Немци који су га 1944. године предали усташама, већ да су Недићеве снаге депортовале 7000 Јевреја у тај логор. Тако да испада да су, по Паскаљевић-Давидовом филму, Недићева Влада и српски народ значајно одговорни за холокауст. Шта рећи о овоме, него да се ради о потпуној небулози, лажи, фалсификатима и кривотворењу историје. Уосталом, о каквом се историјском фалсификату ради најбоље се види из писма које је Јаша Алмули упутио књижевном додатку “Тајмса” из 18. 11. 1993. године у којем се осврће на писмо извесног господина Хоареа који је тврдио исто оно што и Давид и Паскаљевић у њиховом филму. Иначе тај Хоаре вишеструко умањује јеврејске жртве на територији НДХ тврдећи да је на територији Павелићеве усташке кланице убијено не 33000 Јевреја, већ 24000. Са друге стране вишеструко увећава јеврејске жртве на територији Недићеве Србије под немачком окупацијом, наводећи да је ту убијено или депортовано 23000 Јевреја, а не 14000 колико су званични подаци... Ове се чињенице могу проверити у истраживању Савеза Јеврејских општина Југославије о Недићевом режиму. Наравно, Филипа Давида то не интересује. Он и Паскаљевић би од

Срба који су били жртве геноцида и фашистичког терора да направе целате и Хитлерове службенике, па да нас онда њихови западни спонзори и финансијери “суочавају са прошлошћу” и иживљавају се над нама до миле воље.

Како филм у нас служи за преобликовање историје? Године 2009. потрошено је 5.000.000 евра за снимање потенцијалног хита под насловом “Свети Георгије убива аждаху” по сценарију Душана Ковачевића и у режији Срђана Драгојевића. Влада Србије дала је 1,5 милиона евра, а Влада Републике Српске 750.000 евра за филм који није заснован на историјским чињеницама, него ратове Срба за слободу, попут Првог балканског и Првог светског рата, представља као бесмислену кланицу у чијој позадини опет, царује неморал. По сценаристи филма, његов деда Цветко Ковачевић, причао му је причу на основу које је дело направљено, мада понављамо, нема ни једног историјског документа који причу потврђује – а то је да су у Церску битку на захтев првопозиваца, послати инвалиди из Првог балканског рата, јер су у позадини настрадали на њихове жене које су остајале код куће. Оно што је, као интимна драма, (Ковачевић ју је давно написао и често је извођена у позоришту), имало смисла, бачено је на велико платно као јефтина антиратна пропаганда (“оклеветани рат”, рекао би Црњански поводом Крлежних пацифистичко-комунистички пашквила против српског хероизма у борби за слободу). Критичар Дејан Огњановић је истакао да је “Св. Георгије убива аждаху” филм који је “немушт”, недоречен, изненађујуће про-

сечан без катарзе. Министар културе Братислав Петковић истакао је да је реч о кривотворењу српске историје. Уочи стогодишњице Првог балканског и Првог светског рата, у којима је један православни европски народ поднео толике жртве, требало му је поручити, и то на великом платну: “узалуд сте гинули”.

Срђан Драгојевић, режисер “Светог Георгија”, човек који уме да заради тако што прави дела по наруџбини (епохе, зар не?), направио је, 2011, и филм “Парада” чији је циљ био да се пропагирају “геј права” и покаже какви су Срби “гејофоби” дивљаци. Приликом монтаже филма користио је снимке са крваве геј параде организоване октобра 2010, када су на београдским улицама због шачице парадера крв лили и млади огорченици лишени будућности у транзиционој Србији...

Србија ни данас нема артикулисани концепт медијског представљања у свету. Разлог томе је непостојање српског националног програма. Велику подршку, антinationалним филмовима у Србији пружају светски и европски филмски фестивали, као и европски фондови за финансирање филмова. Такозвана културна јавност у Србији, лишена националне свести, нема изграђен критички однос према поменим институцијама. Напротив, у духу провинцијалног снобизма, некритички усваја стране политичке и политикантске вредносне судове.

Сваки гледалац иоле упућенији у Марковићево стваралаштво лако би издвојио појединости у “Турнеји” које дубоко вређају осећања и понос сваког Србина.

Марковић би вероватно желео да нас увери да је “Турнеја” васпитно поправни филм тј. његов покушај да Србију као друштво примора да се замисли над злочинима почињеним “у њено име” у ратовима деведесетих. Али, његови филмови из осамдесетих који су се опирали тадашњим друштвеним и политичким заблудама, попут “Вариоле вере”, “Тајванске канасте” и “Већ виђеног”, били су поприлично другачији не само у занатском смислу (“Турнеја” им ту није ни до колена), већ првенствено у моралној равни. У три ранија остварења нико није дехуманизован, нити карикан до изопачености... Било је тамо негативаца, прегршт њих, али нити један није био толико драматуршки понижен попут књижевника Љубића у “Турнеји” лика којим се Марковић свирепо наругао нечему што сам намеће као отелотворење српског национализма. Љубић (игра га Воја Брајовић) је осيون а глуп, охол а слаб, дрзак а кукавица, наклапа о поштењу иако је грамзив и себичан... Он нема нити једну пристojну особину, немоли врлину. И зато његова смрт на крају филма не само да не потреса никога од осталих јунака, већ муслимански војник који Љубића осуди на стрељање још бива драматуршки награђен монологом у којем се исказује његова милосрдна страна.

Нити у једном Марковићевом филму који се противио комунистичкој демагогији на просто нема ниједног лика толико одбојног као што је Љубић у “Турнеји”. Да ли та чињеница заслужује осврт? Свакако. Шта нам говори? Да је Марковић смишљено, са намером, српском националисти пода-

рио најогавније место у свом целокупном опусу. Чак и сам за себе, са својим површним и политички острашћеним дијалозима, “Турнеја” је безобразлук најниже врсте по томе како показује српске националисте (не само кроз Љубића, већ и кроз српске војнике на које глумачка трупа налеће). Али када се упореди са ранијим Марковићевим филмовима, добија се још црна слика, која више него оправдава оцену: “Турнеја” је противсрпски филм.

То што је дрскост редовно усмерена против српства, додатни је разлог за запрепашћеност. Због чега се порески обвезници Србије, чији су новци пресудно помогли снимању сваког од тих филмова, не би запитали како нити једном од филмација не падне на памет да сними причу о неком од српских јунака?!

О филмовима су писали и говорили у Геополитици (мај 2013) Жарко Јокановић: “Три боје црно”, Владимир Димитријевић: “Филмови као припрема за србоцид”, Јован Јовановић, филмски редитељ, сценариста и теоретичар: “Кинематографија без националног идентитета” и у Листу “Печат” (јун 2013.) Миодраг Зарковић “Сав се белиш мој гавране”

У “Филмографу” о филмовима говорили су најеминентнији стручњаци, Жарко Драгојевић “Ка новој одговорности” – Да ли су наш филм и наша кинематографија капитулирала пред будућношћу?; Мирјана Ђурашковић “Филмски центар Србије – Скривена историја” – посвећена једним делом Авала филму; Драган Јовановић “У раљама приватизације”; Божидар Зечевић о првом филмском фестивалу у Новом Саду 2007. године – “За 5 ми-

лиона државне помоћи филм није успео да привуче више од 462 гледаоца те су порески обвезници Србије финансирали више од 10.000 по улазници”; Петар Волк “Наша колективна траума” – “Безобзирна манипулација. Требају ли нам ментори – Министарство културе обезбедило малим мафијашима енормно велика средства за припремање новог Фестивала српског филма веће од ФЕСТ-а, БЕМУС-а и БИТЕФ-а”; Пуриша Ђорђевић – бард српског филма.... ; Мирослав Бата Петровић – “После пола века, фестивал, а који је био један од највећих у Европи, пресељен у Нови Сад. Зашто? – Удварање западним финансијерима и западним фестивалима, јер како веровати ауторима који се перманентно баве тамним странама Србије; Како су се поједини аутори очешали у комунизму и социјализму, има ли од њих користи и сада глуме европејство; Свестан сам да је највећи уметнички проблем данашњице – бити поштен, свој и аутентичан”.

Године 2007. оснива се Филмски фестивал Србије у Новом Саду, а укинут је исти фестивал, један од најстаријих филмских фестивала у Европи – Београдски фестивал документарног и краткометражног филма. На новом Фестивалу, у Новом Саду, за који су

издвојена огромна средства, не знајући, руководство нове манифестације додељују Петру Лаловићу награду за животно дело, од које се Лаловић ограђује “Чудно је да се нико од вас не сећа да сам ја први добитник награде за животно дело још давне 1986. године, када је савет установио... Од таквог фестивала какав је данас не желим да примим никакву награду, а поготово не још једну награду за животно дело. Још увек не могу да схватим да те колеге не виде оно што сви виде.”

Шта рећи, поводом “Авала филма”, што га је министар Лечић покушао да прода странцима, а у једном времену, председник УО “Авала филма” била је и данашњи помоћник министра за културу итд.

Никада није пажљиво анализиран ни један сценарио, а посебно пројекат. Још мање се водило рачуна како је утрошен државни новац. Како је могао да се изгуби сваки траг субвенцијама за поједине филмове, а према сведочанствима стручне службе и Министарства културе.

Шта је горе него улагати у безвредну продукцију и помагати онима који се са ниподаштавањем односе према интегритету и духовности сопственог народа?

*Najbolji način da
uništite jedan narod jeste
da poričete i uništite
njegovo razumevanje
sopstvene istorije*

George Orwell

